

KARKASFOKWAARDEN
EEN VERSCHIL AAN DE
HAAK

6.05.2019

Colofon

Samenstelling
Departement Landbouw en Visserij

Auteurs
Andries Colman, Laurence Hubrecht

Lectoren
Wim Veulemans (CRV)

Verantwoordelijke uitgever
Patricia De Clercq, Secretaris-generaal

Depotnummer
D/xxxx/xxxx/xxx

Lay-out
Departement Landbouw en Visserij

Artikel op basis van de presentatie (studieavonden 'Praktijk informatie voor de vleesveehouder' in Sint-Niklaas (15/11/2018): 'Karkasfokwaarden, een verschil aan de haak' – Wim Veulemans (CRV)

KARKASFOKWAARDEN, EEN VERSCHIL AAN DE HAAK

De richting die je met de fokkerij op een vleesveebedrijf uitgaat, wordt bepaald door het fokdoel van het bedrijf. Aan dat bepalen van een fokdoel gaan een aantal stappen vooraf. Zo is er eerst de kijk op de markt en de bijhorende vraag die de producent hierbij moet stellen: wat wilt je klant, wat wilt de maatschappij? Door een antwoord op deze vraag te formuleren kan je een visie of ambitie bepalen. Die ambitie vertaal je vervolgens in een concreet doel voor de fokkerij op een bedrijf, een fokdoel. Samengevat welk dier heb je nodig om de ambitie na te streven.

FOKDOEL

Naast een individueel fokdoel van een bedrijf is er ook een algemeen fokdoel vastgelegd voor het Belgisch Wit-Blauw ras. In 2016 werd het fokdoel door Vlaamse vleesveeouders bepaald als: **“een dier dat een makkelijke opfok kent, een hoge dagelijkse groei heeft, een eerste kalf op 24 maanden heeft en weer vlot drachtig wordt”**. Elke vijf jaar wordt dit fokdoel door vleesveeouders geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.

Op populatieniveau helpen fokwaarden om te selecteren en om genetische trends af te leiden zodat je inzicht krijgt in welke richting een kenmerk evolueert. Op bedrijfsniveau is het fokdoel bepalen een ander verhaal. Het is belangrijk om een bedrijfseigen fokdoel vast te leggen en er aan vast te houden. Impulsaankopen passen dus niet binnen dit verhaal. Op basis van je gekozen fokdoel selecteer je je eigen stieren en probeer je de juiste kruising te maken.

FOKWAARDEN

Alles wat geregistreerd kan worden in een veestapel en erfelijk is, kan resulteren in een fokwaarde. De basis hiervoor zijn geboorte-, registratie-, vruchtbaarheids- en slachtgegevens. Fokwaarden zijn beschikbaar voor kenmerken inzake geboorte en kalveropfok, kenmerken op 14 maanden, fenotypische eigenschappen en lineaire beoordeling (dochter), karkasindexen en vruchtbaarheid.

Belangrijk is ook dat de kenmerken een hoge erfelijkheidsgraad hebben, in combinatie met een grote genetische spreiding. Zijn beide hoog/groot dan kan je genetische de grootste sprongen maken. Een lage erfelijkheidsgraad is niet altijd een probleem, op voorwaarde dat de genetische spreiding dan voldoende hoog is. Kenmerken met een hogere erfelijkheidsgraad zijn bijvoorbeeld type en bespiering. Deze met een lage erfelijkheidsgraad zijn beenwerk en andere beenkenmerken.

De inzichten in de genetica worden verkregen omdat fokwaarden een indicatie zijn over de verbetering van een kenmerk; een gemiddelde op populatieniveau hebben en een betrouwbaarheid hebben. Volgens de theoretische benadering zijn fokwaarden een afspiegeling van de genetische vererving wanneer men BWB-dieren uit de populatie volgens toeval met elkaar laat paren (inteltcoëfficiënt nul) en alle niet-genetische omstandigheden, zoals voeding, diergezondheid of huisvesting, gelijk zijn.

SLACHTKENMERKEN

De fokwaardeschatting voor slachtkenmerken is beschikbaar sinds april 2012. Voor deze schatting worden de gegevens van zuivere BWB-dieren gebruikt. Daarbij worden reeds slachtgegevens gebruikt van de slachtingen sinds januari 2006. Jaarlijks worden gegevens van ongeveer 10 000 dieren verzameld. Enkel de slachtgegevens van dieren waarvan de afstammingsgegevens geregistreerd zijn, zijn immers bruikbaar. Doorheen de jaren heeft het Vlaams Stamboek Belgisch Witblauw al meer dan 110 000 data verzameld. Bij CRV worden alle beschikbare data gebruikt, zowel van de verschillende diercategorieën (kalveren, koeien en vleesstieren) als de verschillende kenmerken (karkasgewicht, beveleedheid en vetbedekking).

De berekening van de fokwaarden gebeurt op basis van slachtgegevens en afstammingen. Bij de gegevens van stieren houdt men rekening met het bedrijf en de leeftijd van de stier. Het karkasgewicht wordt immers gestandaardiseerd naar een standaardleeftijd. Er is geen fokwaarde voor groei, maar wel voor karkasgewicht. Deze laatste fokwaarde geeft echter wel een indicatie over de te verwachten groei.

De erfelijkheidsgraden voor karkasgewicht, beveleedheid en vetbedekking zijn respectievelijk 0,20; 0,33 en 0,30. De erfelijkheidsgraad voor karkasgewicht is nogal laag maar dankzij de grote spreiding is er toch genetische vooruitgang mogelijk.

PRESENTATIE FOKWAARDEN VLAANDEREN

De basis voor de fokwaarden wordt bepaald door dieren geboren in 2010. Het gemiddelde voor een fokwaarde is 100, de spreiding 10 punten. Voor de fokwaarde karkasgewicht is 10 punten gelijk aan een gewicht van 18,2 kg. Aan de hand van voorbeelden wordt duidelijk wat het effect van een fokwaarde kan zijn op de nakomelingen.

Voorbeeld 1: stier met fokwaarde 130 voor karkasgewicht		
	Eigen aanleg	Effect bij nakomeling
Gewicht	54,6 kg	27,3 kg
Beveleedheid	1 klasse (-/0/+)	½ klasse
Vetbedekking	1 klasse (-/0/+)	½ klasse

Voorbeeld 2:

Stier A: fokwaarde karkasgewicht: 118 (gemiddelde 100 en spreiding 10)

Stier B: fokwaarde karkasgewicht: 90 (gemiddelde 100 en spreiding 10)

Wat is het effect voor een veehouder?

- ▶ 28 punten verschil = 2,8 keer de spreiding
- ▶ 10 punten spreiding = 18,2 kg gewicht (+ of -)
- ▶ De helft van het effect (= 9,1 kg) wordt doorgegeven aan de nakomelingen

Conclusie: een karkas van een nakomeling van stier A is 26,6 kg zwaarder dan van stier B.

PRESENTATIE FOKWAARDEN WALLONIË

De basis voor de fokwaarden is voortschrijdend en steunt dus niet op één jaartal zoals dit in Vlaanderen wel het geval is. Doordat de basis voortschrijdend is, zijn de fokwaarden moeilijker in de tijd te vergelijken. **Het gemiddelde voor een fokwaarde is eveneens 100 en de spreiding is 10 punten. Voor de fokwaarde karkasgewicht is 10 punten gelijk aan gewicht van 19 kg bij mannelijke nakomelingen en 24 kg bij vrouwelijke nakomelingen.** Aan de hand van voorbeelden wordt duidelijk wat het effect van een fokwaarde kan zijn op de nakomelingen.

Voorbeeld 1: stier met fokwaarde 130 voor karkasgewicht (op basis van stieren)		
	Eigen aanleg	Effect bij nakomeling
Gewicht	57 kg	28,5 kg
Beveleedheid	1 klasse (-/0/+)	½ klasse
Vetbedekking	1 klasse (-/0/+)	½ klasse

Voorbeeld 2:

Stier A: fokwaarde karkasgewicht: 118 (gemiddelde 100 en spreiding 10)

Stier B: fokwaarde karkasgewicht: 90 (gemiddelde 100 en spreiding 10)

Wat is het effect voor een veehouder?

- ▶ 28 punten verschil = 2,8 keer de spreiding
- ▶ 10 punten spreiding = 18,2 kg gewicht (+ of -)
- ▶ De helft van het effect (= 9,1 kg) wordt doorgegeven aan de nakomelingen

Conclusie: een karkas van een nakomeling van stier A is 26,6 kg zwaarder dan van stier B.

FOKWAARDEN RAADPLEGEN

De publicatie van de fokwaarden is voor Vlaanderen in april, augustus en december en voor Wallonië in maart, juli en december. De fokwaarden kunnen geraadpleegd worden op <https://www.vereniging-crv.be/perspublicaties-met-toplijsten/> of in Veeteelt Vlees.

